

III. ÚS 671/02

1) Ze srovnání znění ustanovení § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, ve znění zákona č. 39/2001 Sb., a důvodové zprávy k zák. č. 39/2001 Sb. lze tudíž dovést toliko ten závěr, že bylo účelem zákonodárce mezi subjekty povinné poskytovat informace a označené termínem "veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky" podřadit rovněž Českou televizi a Český rozhlas; jelikož ale předmětné ustanovení nebylo doplněno výslovně o subjekty "Českou televizi a Český rozhlas", nýbrž o obecně vymezenou množinu "veřejných institucí hospodařících s veřejnými prostředky", z této skutečnosti pak plyne závěr, dle něhož do této množiny subjektů, kromě České televize a Českého rozhlasu patří všechny subjekty, naplňující definiční znaky pojmu "veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky".

Nastíněná interpretace § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, ve znění zákona č. 39/2001 Sb., plyne pak zejména z jazykové, systematické a teleologické výkladové metody.

2) Z pohledu ústavněprávního nutno stanovit podmínky, za splnění kterých nesprávná aplikace jednoduchého práva obecnými soudy má za následek porušení základních práv a svobod.

V řízení o ústavních stížnostech představují první skupinu případů v nichž Ústavní soud ingeruje do rozhodovací činnosti obecných soudů ty případy, ve kterých posuzuje skutečnost, zdali ve věci aplikovaná norma jednoduchého práva, sledující určitý ústavně chráněný účel, z pohledu principu proporcionality nabyla opodstatněně přednost před jinou normou jednoduchého práva, sledující dosažení jiného ústavně chráněného účelu (např. III. ÚS 256/01 a další).

Další skupinou jsou případy, v nichž nedochází ke konkurenci možné aplikace více norem jednoduchého práva, nýbrž jde o řešení otázky akceptace některé z několika interpretačních alternativ jedné, určité, normy jednoduchého práva (např. II. ÚS 22/94, III. ÚS 114/1994 a další).

Konečně třetí skupinou případů jsou v řízení o ústavních stížnostech případy svévolné aplikace normy jednoduchého práva ze strany obecného soudu, již schází smysluplné odůvodnění, resp. propojení s jakýmkoli ústavně chráněným účelem. Ilustrací jsou rozhodnutí Ústavního soudu, v nichž konstatoval, že právní závěr obecného soudu je "v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými a právními zjištěními, resp. z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění soudního rozhodnutí nevyplývá" (např. III. ÚS 84/94, III. ÚS 166/95, I. ÚS 401/98, II. ÚS 252/99, I. ÚS 129/2000, I. ÚS 549/2000, III. ÚS 74/02 a další).

V řízení o ústavních stížnostech lze tedy vyčlenit případy konkurence norem jednoduchého práva, konkurence interpretačních alternativ a konečně případy svévolné aplikace jednoduchého práva.

Ústavní soud

rozhodl dne 16. ledna 2003 v senátě, ve věci ústavní stížnosti Ing. J. K., za účasti vedlejšího účastníka Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. července 2002, č. j. 33 Ca 13/2002-18, jímž bylo zastaveno řízení o přezkoumání rozhodnutí o odepření informace dle zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. července 2002, č. j. 33 Ca 13/2002-18, se zrušuje.

Odůvodnění

I.

Návrhem podaným k doručení Ústavnímu soudu dne 22. října 2002 se stěžovatel domáhá zrušení usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. července 2002, č. j. 33 Ca 13/2002-18, jímž bylo zastaveno řízení o přezkoumání rozhodnutí Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky (dále jen "VZP") o odepření informace dle zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Uvedeným rozhodnutím se cítí být dotčen v základním právu na soudní ochranu, plynoucím z čl. 36 odst. 1, a právu na informace ve smyslu čl. 17 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

Ze spisu Městského soudu v Praze sp. zn. 33 Ca 13/2002, jež si Ústavní soud vyžádal, dále z ústavní stížnosti a jejích příloh bylo k předmětné věci zjištěno následující:

Podáním ze dne 5. listopadu 2001 požádal stěžovatel Okresní pobočku VZP ve Svitavách o poskytnutí informací, a to: 1) seznamu smluvních partnerů a jejich zaměstnanců, 2) všech příjemců prostředků ze základního fondu zdravotního pojištění a sdělení částek z tohoto fondu od roku 1995 do roku 2001. Okresní pobočka VZP ve Svitavách přípisem ze dne 19. listopadu 2001, č. j. Ř/670/2001, informace vyžadované pod bodem 2) sdělit odmítla, k informacím požadovaným pod bodem 1) pak uvedla, že seznam smluvních zdravotnických zařízení je dostupný k nahlédnutí ve všech úřadovnách okresu Svitavy.

Protí předmětnému přípisu, jež stěžovatel považoval za rozhodnutí o odepření informace dle zák. č. 106/1999 Sb. , o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, podal dne 5. prosince 2001 odvolání. V reakci na toto podání, obsažené v přípisu ředitele Okresní pobočky VZP ve Svitavách ze dne 17. prosince 2001, č. j. Ř/712/2001, se předmětné odvolání považuje za bezpředmětné.

Žalobou u Městského soudu v Praze se stěžovatel domáhal zrušení rozhodnutí ředitele Okresní pobočky VZP ve Svitavách ze dne 17. prosince 2001, č. j. Ř/712/2001. Uvedl, že o podaném odvolání měl rozhodnout vedlejší účastník v řízení před Ústavním soudem, jako povinný subjekt vyššího stupně, nadřízený povinnému subjektu, který měl rozhodnutí vydat, přičemž odkázal na § 16 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím, dle něhož pokud do 15 dnů nebylo o odvolání rozhodnuto, má se za to, že bylo vydáno rozhodnutí o zamítnutí odvolání. Žalobní nárok pak opřel o ustanovení § 16 odst. 6 uvedeného zákona , kdy zveřejněné seznamy smluvních partnerů VZP neobsahují i počty zaměstnanců a ve vztahu k informacím požadovaným pod bodem 2) uvedl, že povinnosti mlčenlivosti nepodléhají, jelikož tato se vztahuje dle § 24a zák. č. 551/1991 Sb. pouze na záležitosti výběru pojistného.

Obecný soud své rozhodnutí o zastavení řízení (§ 103 a § 104 odst. 1 o. s. ř.) odůvodnil poukazem na ustanovení § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím. Poté, co považoval za nepochybné, že VZP není státním orgánem ani orgánem místní samosprávy, interpretoval obsah pojmu "veřejná instituce hospodařící s veřejnými prostředky", která představuje další z povinných subjektů dle zák. č. 106/1999 Sb. , ve znění pozdějších předpisů, tak, že touto institucí není i VZP. Dle názoru soudu v situaci, kdy pojem "veřejná instituce hospodařící s veřejnými prostředky" byl do zákona o svobodném přístupu k informacím včleněn jeho novelou, provedenou zák. č. 39/2001 Sb. , kterým se mění zák. č. 483/1991 Sb. , o České televizi (čl. V část čtvrtá zák. č. 39/2001 Sb.), kdy tento pojem není blíže vymezen a ani definován v právní teorii, nutno jeho interpretaci odvodit z důvodové zprávy k návrhu novely zákona o České televizi, která tento pojem používá výhradně v souvislosti s Českou televizí, když zmiňuje potřebu veřejné služby v oblasti televizního vysílání. Soud doslova v této souvislosti uzavírá: "S přihlédnutím k obsahu důvodové zprávy i k tomu, že okruh povinných subjektů ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o informacích byl o 'veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky' rozšířen novelou zákona o České televizi, lze dovodit, že subjektem povinným poskytovat informace dle § 2 odst. 1 zák. o informacích je Česká televize jako veřejná instituce, která hospodáří s televizními poplatky vybíranými podle zvláštního předpisu (viz § 10 písm. a) zák. č. 483/1991 Sb.), jejichž poplatníci jsou vymezeni zák. č. 252/1994 Sb. , o rozhlasových a televizních poplatcích."

Městský soud v Praze shledal povinnost VZP poskytovat informace toliko dle § 2 odst. 2 zákona o svobodném přístupu k informacím , a to s poukazem na ustanovení § 5 odst. 1 a 2 zák. č. 280/1992 Sb. , dle něhož zdravotní pojišťovny, čili rovněž VZP (zák. č. 551/1991 Sb.), jako právnické osoby a jako nositelé všeobecného zdravotního pojištění, rozhodují na podkladě zákonem jim svěřené pravomoci o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy (§ 244 o. s. ř.), přičemž dle § 53 zák. č. 48/1997 Sb. , o veřejném zdravotním pojištění, jde o věci týkající se přírůžek k pojistnému, pokut a pravděpodobné výše pojistného, ve sporných případech ve věcech placení pojistného, penále, vracení přeplatku na pojistném a snížení záloh na pojistné. Jelikož dle názoru soudu pouze v rozsahu této rozhodovací činnosti má VZP povinnost poskytovat informace, čili má postavení povinného subjektu dle § 2 odst. 2 zákona o svobodném přístupu k informacím, a contrario dovodil závěr, že informace, které byly požadovány stěžovatelem, do uvedeného rámce nespádají, a tudíž předmětným zákonem není v dané věci založena povinnost VZP poskytovat informace, pročež nelze ani aplikovat ta jeho ustanovení, jež zakládají fikci vydání rozhodnutí o odmítnutí žádosti, které je posléze přezkoumatelné soudem (§ 15 odst. 4 , § 16 odst. 3 zák. č. 106/1999 Sb. , ve znění pozdějších předpisů). Za těch okolností, kdy dle přesvědčení obecného soudu nebylo vydáno žádné rozhodnutí o poskytnutí informace a kdy nelze ani uplatnit fikci vydaného rozhodnutí, pak neexistence rozhodnutí, které by mělo být přezkoumáno soudem dle § 247 a násl. o. s. ř.

představuje takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, protože bylo řízení ve smyslu § 104 odst. 1 (§ 246c o. s. ř.) zastaveno.

V ústavní stížnosti je obecným soudům vytýkána nesprávná interpretace pojmu "veřejná instituce hospodařící s veřejnými prostředky" (§ 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím), kdy, dle názoru stěžovatele, není rozhodující, že novelizace ustanovení § 2 odst. 1 uvedeného zákona byla provedena v souvislosti s novelou zákona o České televizi. Závěru soudu by bylo možno, dle něj, přisvědčit toliko tehdy, byla-li by Česká televize v textu zákona výslovně uvedena jako povinný subjekt.

Stěžovatel dále zastává názor, dle něhož VZP je "veřejnou institucí hospodařící s veřejnými prostředky", a to vycházejí z následujících premis: Z ustanovení zák. č. 551/1991 Sb. , kterým byla VZP zřízena, dovozuje, že jde v jejím případě o veřejnou instituci, jelikož byla zřízena zákonem a na její činnosti se podílí veřejnost svými zástupci (ustanovení § 20 a § 21 uvedeného zákona o složení správní a dozorčí rady). Prostředky, s nimiž pojišťovna hospodaří, nutno, dle jeho přesvědčení, považovat za veřejné prostředky, a to například s poukazem na to, že za určité kategorie osob je pojistné hrazeno ze státního rozpočtu, tedy nepochybně z veřejných prostředků, a dále rovněž povinnost platit pojistné a jeho použití jsou upraveny zákonem (obdobně jako u televizních poplatků, které za veřejné prostředky považuje i obecný soud). Stěžovatel v této souvislosti polemizuje se stanoviskem Městského soudu v Praze, dle něhož pojem "veřejná instituce hospodařící s veřejnými prostředky" není definován v zákoně, přičemž odkazuje na ustanovení § 2 písm. g) zák. č. 320/2001 Sb. , o finanční kontrole ve veřejné správě, jež vymezuje veřejné prostředky jako "veřejné finance věci, majetková práva a jiné majetkové hodnoty patřící státu nebo jiné právnické osobě uvedené v písmenu a)", přičemž v § 2 písm. a) se výslovně odkazuje na zákon č. 551/1991 Sb. , o VZP.

Na základě uvedených skutečností dospívá pak k závěru, dle něhož vztahuje-li se povinnost poskytovat informace i na VZP jako "veřejnou instituci hospodařící s veřejnými prostředky" (ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím), pak byl obecný soud povinen zabývat se žalobou, kterou se stěžovatel domáhal porušení svého práva na informace. Pokud to obecný soud odmítl a řízení zastavil, spatřuje stěžovatel v tomto postupu odepření ústavně zaručeného práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 , jakož i základního práva na informace dle čl. 17 Listiny .

Na základě výzvy Ústavního soudu podle § 42 odst. 4 a § 76 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb. , ve znění pozdějších předpisů, podal dne 28. listopadu 2002 předseda senátu 33 Ca Městského soudu v Praze k předmětné ústavní stížnosti vyjádření, v němž plně odkazuje na právní názor, který je obsažen v odůvodnění ústavní stížností napadeného rozhodnutí.

II.

Hodnocení ústavnosti zásahu orgánu veřejné moci do základních práv a svobod se skládá z několika komponentů (III. ÚS 102/94, III. ÚS 114/94, III. ÚS 84/94, III. ÚS 142/98, III. ÚS 224/98 a další). Prvním je posouzení ústavnosti aplikovaného ustanovení právního předpisu (což vyplývá z § 68 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. , ve znění pozdějších předpisů). Dalšími komponenty jsou hodnocení dodržení ústavních procesních práv, a konečně posouzení ústavně konformní interpretace a aplikace hmotného práva.

V předmětné věci Ústavní soud neshledal důvod k posuzování ústavnosti aplikovaného hmotného a procesního práva.

Při posouzení věci Ústavní soud vycházel ze skutkových zjištění, jež jsou mezi účastníky řízení nesporná. Dle těchto, jak bylo již konstatováno, podáním ze dne 5. listopadu 2001 požádal stěžovatel Okresní pobočku VZP ve Svitavách o poskytnutí informací, a to 1) seznamu smluvních partnerů a jejich zaměstnanců a 2) všech příjemců prostředků ze základního fondu zdravotního pojištění a sdělení částek z tohoto fondu od roku 1995 do roku 2001. Okresní pobočka VZP ve Svitavách přípisem ze dne 19. listopadu 2001, č. j. Ř/670/2001, informace vyžadované pod bodem 2) sdělit odmítla, k informacím požadovaným pod bodem 1) pak uvedla, že seznam smluvních zdravotnických zařízení je dostupný k nahlédnutí ve všech úřadovnách okresu Svitavy. Proti předmětnému přípisu, jenž stěžovatel považoval za rozhodnutí o odepření informace dle zák. č. 106/1999 Sb. , o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, podal dne 5. prosince 2001 odvolání. V reakci na toto podání, obsažené v přípise ředitele Okresní pobočky VZP ve Svitavách ze dne 17. prosince 2001, č. j. Ř/712/2001, se předmětné odvolání považuje za bezpředmětné.

Na posuzovanou věc v rovině práva jednoduchého dopadají ustanovení § 2 , § 7 , § 9 až 12 zák. č. 106/1999 Sb. , o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, zák. č. 551/1991 Sb. , o Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 4 až 10 zák. č. 48/1997 Sb. , o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o svobodném přístupu k informacím v ustanovení § 2 odst. 1 a 2 rozlišuje dvě skupiny povinných subjektů.

První je tvořena státními orgány, orgány územní samosprávy a veřejnými institucemi hospodařícími s veřejnými prostředky, které mají podle tohoto zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti, druhá pak těmi subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy, a to pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti. V předmětném řízení nebylo sporné, že na VZP dopadá informační povinnost ve smyslu § 2 odst. 2 zák. č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a to s poukazem na ustanovení § 5 odst. 1 a 2 zák. č. 280/1992 Sb., dle něhož zdravotní pojišťovny, čili rovněž VZP (zák. č. 551/1991 Sb.), jako právnické osoby a jako nositelé všeobecného zdravotního pojištění, rozhodují na podkladě zákonem jim svěřené pravomoci o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy (§ 4 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní), přičemž jde o věci vymezené v § 53 zák. č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Mezi účastníky nebylo dále sporné, že stěžovatelem požadované informace do uvedeného rámce nespadají. Potud sdílí Ústavní soud právní názor účastníka řízení, tj. jeho stanovisko k otázce rozsahu informační povinnosti VZP tak, jak jím byla interpretována s ohledem na ustanovení § 2 odst. 2 zákona o svobodném přístupu k informacím.

Dle § 2 odst. 1 zák. č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, mezi povinné subjekty patří rovněž veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky, které mají podle tohoto zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti. Interpretace předmětného zákonného ustanovení účastníkem řízení nepřipouští možnost podřazení VZP pod rozsah pojmu veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky. Vychází přitom z argumentace, dle níž byl tento pojem do zákona o svobodném přístupu k informacím začleněn jeho novelou, provedenou zák. č. 39/2001 Sb., kterým se mění zák. č. 483/1991 Sb. o České televizi (čl. V část čtvrtá zák. č. 39/2001 Sb.), přičemž absentuje jeho vymezení v právní teorii, pročež nutno jeho interpretaci odvodit z důvodové zprávy k návrhu novely zákona o České televizi, která tento pojem používá výhradně v souvislosti s Českou televizí, když zmiňuje potřebu veřejné služby v oblasti televizního vysílání.

Dle čl. V zák. č. 39/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, a o změně některých dalších zákonů, platí: "V zákoně č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění zákona č. 101/2000 Sb. a zákona č. 159/2000 Sb., se v § 2 odst. 1 za slova 'územní samosprávy' vkládají slova 'a veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky'." Dle důvodové zprávy k uvedenému zákonnému ustanovení: "Věcná úprava obsažená v § 9 zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, je transponována do zákona č. 483/1991 Sb., o České televizi a do zákona č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu. S cílem zabránit duplicitní úpravě a vzhledem k tomu, že některá ustanovení by si odporovala, se navrhuje zrušení této úpravy v zákoně č. 468/1991 Sb." Jinými slovy předkladatel zákonné osnovy argumentuje důvodností obecné úpravy v zákoně o svobodném přístupu k informacím ve srovnání s úpravou přístupu k informacím ve speciálních zákonech, konkrétně pak zákonech o České televizi a Českém rozhlasu.

Důvodová zpráva je obligatorní součástí návrhu zákona (viz čl. 9 odst. 1 Legislativních pravidel vlády České republiky, přijatých usnesením vlády ze dne 19. března 1998 pod č. 188), nicméně není součástí zákona a není tudíž právně závazná. K jejímu významu pro interpretaci Ústavní soud konstatoval ve stanovisku sp. zn. Pl. ÚS-st.-1/96 následující: "Smysl a účel zákona lze dovodit především z autentických dokumentů, vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (uvědomujíc si skutečnost, že ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze pouze presumovat i jeho souhlas s jejími důvody)."

Jakkoli předkladatel osnovy zákona deklaroval účel novely zákona o svobodném přístupu k informacím potřebou přijetí obecnější úpravy než úpravy speciální v zákonech o České televizi a Českém rozhlasu, nicméně ze skutečnosti, že tak neučinil v ustanovení § 2 odst. 1 zák. č. 106/1999 Sb., ve znění zákonů č. 101/2000 Sb., č. 159/2000 Sb. a č. 39/2001 Sb., výslovným označením České televize a Českého rozhlasu v postavení povinných subjektů (jak tomu bylo kupř. v § 183b odst. 3 písm. a) obchodního zákoníku, kde kromě jiných jsou mezi oprávněnými subjekty zařazeny rovněž Fond národního majetku České republiky, Pozemkový fond České republiky, Česká národní banka), nýbrž zakotvením obecného pojmu "veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky", nelze než rozsah tohoto pojmu vymezit interpretací definičních znaků takto stanovené množiny subjektů. Na okraj nezbytného interpretačního přístupu k danému zákonnému ustanovení lze připomenout tezi jednoho z nejvýznamnějších demokratických evropských právníků 20. století Gustava Radbrucha: "Vůle zákonodárce není metodou výkladu, nýbrž cílem výkladu a výsledkem výkladu, výrazem pro apriorní nezbytnost systémově-nerozporného výkladu celého

právního řádu. Je proto možné konstatovat jako vůli zákonodárce to, co nikdy jako vědomá vůle autora zákona nebylo přítomno. Interpret může rozumět zákonu lépe, než mu rozuměl jeho tvůrce, zákon může být moudřejší než jeho autor - on právě musí být moudřejší než jeho autor." (G. Radbruch, Rechtsphilosophie. Studienausgabe. Hrsg. R. Dreier, S. Paulson, Heidelberg 1999, s. 107.)

Ze srovnání znění ustanovení § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, ve znění zákona č. 39/2001 Sb., a důvodové zprávy k zák. č. 39/2001 Sb. lze tudíž dovodit toliko ten závěr, že bylo účelem zákonodárce mezi subjekty povinné poskytovat informace a označené termínem "veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky" podřadit rovněž Českou televizi a Český rozhlas; jelikož ale předmětné ustanovení nebylo doplněno výslovně o subjekty "Českou televizi a Český rozhlas", nýbrž o obecně vymezenou množinu "veřejných institucí hospodařících s veřejnými prostředky", z této skutečnosti pak plyne závěr, dle něhož do této množiny subjektů, kromě České televize a Českého rozhlasu patří všechny subjekty, naplňující definiční znaky pojmu "veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky".

Nastíněná interpretace § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, ve znění zákona č. 39/2001 Sb., plyne pak zejména z jazykové, systematické a teleologické výkladové metody.

Z pohledu práva jednoduchého, dopadajícího na předmětnou věc, dospěl pro uvedené Ústavní soud k závěru, že ústavní stížností napadeným rozhodnutím porušil Městský soud ustanovení § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, ve znění zákona č. 39/2001 Sb., což vedlo ve svých důsledcích i k porušení § 15 odst. 4, § 16 odst. 3 zák. č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, § 247 a násl. o. s. ř. a § 104 odst. 1 (§ 246c o. s. ř.). V této souvislosti Ústavní soud, veden snahou nenahrazovat svojí judikaturou pravomoc obecných soudů, vymezení definičních znaků obecného pojmu jednoduchého práva "veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky" ponechává na úvaze obecného soudu v řízení následujícím po kasačním nálezu.

Z pohledu ústavněprávního nutno stanovit podmínky, za splnění kterých nesprávná aplikace jednoduchého práva obecnými soudy má za následek porušení základních práv a svobod.

V řízení o ústavních stížnostech představují první skupinu případů v nichž Ústavní soud ingeruje do rozhodovací činnosti obecných soudů ty případy, ve kterých posuzuje skutečnost, zdali ve věci aplikovaná norma jednoduchého práva, sledující určitý ústavně chráněný účel, z pohledu principu proporcionality nabyla opodstatněně přednost před jinou normou jednoduchého práva, sledující dosažení jiného ústavně chráněného účelu (např. III. ÚS 256/01 a další).

Další skupinou jsou případy, v nichž nedochází ke konkurenci možné aplikace více norem jednoduchého práva, nýbrž jde o řešení otázky akceptace některé z několika interpretačních alternativ jedné, určité, normy jednoduchého práva (např. II. ÚS 22/94, III. ÚS 114/1994 a další).

Konečně třetí skupinou případů jsou v řízení o ústavních stížnostech případy svévolné aplikace normy jednoduchého práva ze strany obecného soudu, jíž schází smysluplné odůvodnění, resp. propojení s jakýmkoli ústavně chráněným účelem. Ilustrací jsou rozhodnutí Ústavního soudu, v nichž konstatoval, že právní závěr obecného soudu je "v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými a právními zjištěními, resp. z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění soudního rozhodnutí nevyplývá" (např. III. ÚS 84/94, III. ÚS 166/95, I. ÚS 401/98, II. ÚS 252/99, I. ÚS 129/2000, I. ÚS 549/2000, III. ÚS 74/02 a další).

V řízení o ústavních stížnostech lze tedy vyčlenit případy konkurence norem jednoduchého práva, konkurence interpretačních alternativ a konečně případy svévolné aplikace jednoduchého práva.

V posuzované věci dospěl Ústavní soud k závěru, dle něhož se interpretace § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, ve znění zákona č. 39/2001 Sb., obsažená v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. července 2002, č. j. 33 Ca 13/2002-18, ocitá extrémním nesouladu s obsahem obvyklých výkladových metod, pročež předmětné rozhodnutí nelze než kvalifikovat ve smyslu svévolné aplikace jednoduchého práva, a tím porušení základního práva na řádný proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny a porušení základního práva na informace dle čl. 17 Listiny.

Pro uvedené, tj. s ohledem na porušení čl. 17 a čl. 36 odst. 1 Listiny, Ústavní soud usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. července 2002, č. j. 33 Ca 13/2002-18, zrušil [§ 82 odst. 1, odst. 3 písm. a) zákona č. 18.12/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů].

Poučení:

Proti tomuto nálezu se nelze odvolat.

V Brně dne 16. ledna 2003